

La felicitat no porta gavardina

LLIBRES / NARRATIVA / 30 OCTUBRE, 2018

Sergi Pàmies va pregonant a totes les entrevistes de promoció que, al seu últim llibre, *L'art de portar gavardina*, ha intentat fer una mena d'autoretrat que, com el dels grans pintors, no resultés autocomplaent. Suposo que, amb el temps, la memòria va guanyant terreny a la imaginació o, potser, l'experiència com a escriptor va despullant el pudor autobiogràfic. La veritat és que, progressivament, des de *La bicicleta estàtica* (2010), ha anat abandonant el territori de la ficció pròpiament dita per submergir-se al pou de la memòria familiar i afectiva. Això, en realitat, no ens hauria d'importar gaire perquè, des del moment en què l'escriptor porta els seus textos a impremta i els serveix, per tant, als lectors, la veracitat o no dels materials amb els quals els ha pastat no hauria de tenir cap mena d'interès. Al cap i a la fi, ja sabem que memòria i ficció —conscientment o no— sovint van de la mà. I que qualsevol existència només pren tot el seu sentit quan som capaços de convertir-la en *relat*. Això és el que ha decidit fer Sergi Pàmies.

Amb tot, ja que l'autor juga a difuminar fronteres entre gèneres, també podem jugar, com a lectors, si hi parem atenció, a reconèixer situacions i obsessions que l'escriptor ja havia descrit amb anterioritat. Així doncs, el desdoblament del personatge amb el qual s'obre el llibre («Eclipsi») ja havia estat explotat al conte d'obertura de *La bicicleta estàtica* (2010) («Benzodiazepina»). El desmai davant la notícia del naixement d'un fill amb una malaltia crònica («El conte sobre l'11-S que no em van encarregar mai») ja l'havíem vist al darrer

relat de *L'últim llibre de Sergi Pàmies* (2000) («Cobertura»). I el conte que encetava aquest llibre («El preu») reproduceix una situació anàloga —la solitud d'un viatger en un tren— a la que, en el llibre que ara ens ocupa, tracta «La fenomenologia de l'esperit». El sacrifici delirant dels pares davant les peticions dels fills ja apareixia a «Sang de la nostra sang» (*Si menges una llimona sense fer ganyotes*, 2006) i ara es reprèn, si cal, d'una forma més cruel al relat «Sisplau». I així podríem anar allargant el paràgraf amb mostres d'aquest llibre, que tant podríem catalogar, benèvolament, d'autohomenatges com, simplement, d'escassetat d'idees.

Si la prosa de Sergi Pàmies s'havia significat sempre per una fluïdesa asèptica, alliberada de qualsevol element que no fos estrictament imprescindible, la necessitat d'excavar en terreny personal el porta sovint cap a camins de prolixitat, que en rebaixen, a voltes, l'interès per anecdòtics. De manera que la nimietat de certes situacions converteix un llibre amb grans pàgines —això és innegable— en un conjunt irregular, per mor de la inclusió d'alguns relats que no donen la talla comparats amb d'altres (verbigràcia, «Sobre la utilitat dels novel·listes» o «El conte sobre l'11-S que no em van encarregar mai»). Tanmateix, l'habilitat de Pàmies consisteix a saber veure els paranys en els quals ha pogut caure i desactivar-los a mesura que ens anem acostant al final.

I és que és ben cert que, amb alts i baixos, es tracta d'un recull de contes (si se'n poden dir així) ben coherent i cohesionat, que mostra un fris de records i de situacions molt més ben lligats del que podria semblar a primer cop d'ull. En conseqüència, selecciona molt bé el què, el com i l'on —tema, manera i ordre—, per tal d'aconseguir l'efecte de conjunt que hom té quan acaba el llibre —certament colpidor. El to general és desencisat, però no per això desapareix el seu sentit de l'humor característic —no es pot entendre d'altra manera que consideri la seva anatomia més apte per a ponxos que per a portar gavardines (p. 82). Un fet, el to jocós, que és d'agrair que no hagi abandonat completament.

Els tres fils sobre els quals escriu —pares, fills, parella— s'entretreixeixen en punts concrets i detallen un càlcul del tram narratiu precís, que acaba prenent tot el sentit quan arribem als dos darrers relats. Així, doncs, si el protagonisme al llarg del llibre ha estat per les figures materna i paterna —sengles «nadales», tot i partir de situacions ben diferents, desemboquen en conclusions similars: la mentida piadosa— i per la relació amb els fills (basada sovint en la sobreprotecció malaltissa), qui s'acaba enduent el protagonisme finalment és l'amor —o el desamor— de parella. Com una ombra, el nom de l'exdona va apareixent al llarg de tot el llibre i serà només a la conclusió final que serà capaç d'enfrontar-s'hi. A poc a poc, doncs, emmirallant-se en les relacions del seu entorn que l'han anat configurant al llarg dels anys, el narrador anirà construint-se un personatge que, en un adjectiu demolidor, acabarà definint al penúltim relat com a *pusilhànim* (p. 139).

L'últim capítol, irònicament titulat «Bonus track» —i és que no és pas una peça extra, de regal, sinó la pinzellada del retrat definitiva— li serveix per passar comptes amb tot el que ha anat exposant al llarg del llibre. I autojustificar, en part, el discurs allargassat que ha anat elaborant: «intueixes que potser has trigat massa a arribar al moll de la qüestió» (p.

144-145), conscient de les voltes que ha fet fins arribar al tema que realment el preocupa, resumit en la sentència: «Fer feliç algú de debò» (p. 141). Apareix, aleshores, la cara més veritablement aspre del llibre quan, sense concessions, afirma que no ho ha aconseguit i constata el fracàs de la seva relació sentimental: «convençut que ella serà sempre el millor que t'ha passat però tu no seràs el millor que li ha passat a ella» (p. 147). El llibre, doncs, acaba sent una mena d'expiació o disculpa, un intent de rescabalar a través de les lletres la seva incapacitat per ser un home memorable, dels que saben portar gavardina. Potser no ha aconseguit fer feliç algú, diu el narrador, però sí que ha convertit aquesta impotència en bona literatura.

Tanmateix, com passa amb *Mil cretins*, de Quim Monzó, fa tot l'aspecte de final d'etapa. Sembla clar que la pedrera de materials literaris de Sergi Pàmies es va esgotant, més enllà d'estirar d'una veta familiar que, a aquestes alçades, no sembla que doni per a gaire més. Monzó, sempre autoexigent, no ha tornat a publicar res més (articles a banda) des d'aleshores, una decisió coherent i segurament encertada. Veurem quin camí emprèn Pàmies.

ETIQUETES: [CONTES](#) [L'ART DE PORTAR GAVARDINA](#) [LA BICICLETA ESTÀTICA](#) [NARRATIVA](#) [QUIM MONZÓ](#) [SERGI PÀMIES](#)

[SI MENGES UNA LLIMONA SENSE FER GANYOTES](#)

ARTUR GARCIA FUSTER | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Barcelona, 1991). Filòleg i professor d'institut. Expert en literatura catalana contemporània i també en sèries de TV3. Autor del llibre *Memòria, oralitat i ironia a la narrativa de Jesús Moncada* (2019).

Articles relacionats

**L'art d'escriure com
Alice Munro**

Un sac de contes

**Cossos, omissions i
ritmes: la festa de llegir
Machado**

© LA LECTORA 2018